

Anayasa'nın Rehberliğinde Yurttaşların Hak ve Özgürlüklerinin Korunması

*Xi Xiaoming**

Bayanlar ve Baylar,

Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi'nin 50. kuruluş yıldönümü törenlerine katılmak benim için büyük bir onurdur. Her şeyden önce, Çin Halk Cumhuriyeti Yüksek Halk Mahkemesi üyesi ve başkanı Sayın Wang Shengjun adına Türkiye Anayasa Mahkemesi'nin 50. kuruluş yıldönümünü en sıcak duygularla kutlamak istiyorum.

Anayasa bir ülkedeki en üst norm, en temel kanundur. Farklı ülkelerin anayasaları incelendiğinde, farklı gelişme süreçlerinden geçtikleri ve farklı içeriklere sahip oldukları görülür. Toplumsal ve tarihsel koşullar, bireylere tanınan haklarda ve bu hakların koruma rejimlerinde farklılıklara yol açar. Bununla birlikte, yurttaşların temel hak ve özgürlükleri bütün dünyada anayasaların önemli bir bölümünü oluşturur. Çin Anayasası için de durum böyledir. Çin Anayasası'na göre, devlet insan haklarını korumak ve gözetmekle yükümlüdür. Anayasanın bir bölümü de *Yurttaşların Temel Hakları ve Ödevleri*'ne ayrılmıştır. Eşitlik, siyasi haklar, zihinsel ve bedensel özgürlük, sosyal ve ekonomik haklar, hak arama özgürlüğü ve bazı özel topluluklar için anayasal haklar gibi kurallar koyan Çin Anayasası, yurttaşların modern bir toplumda hukuk devleti ilkesine uygun olarak hak ve özgürlüklerini kullanabilmesi için gerekli zemini oluşturmuştur.

Çin Anayasası'ndaki bu ilkeler en üst norm olarak kanun koyucuyu bağlar. Bu, yurttaşların temel hak ve özgürlükleri için sağlanan güvencenin seviyesini de gösterir. Kanunlar ve düzenleyici işlemler Anayasa'ya aykırı olamaz. Çin Halk Cumhuriyeti'nin kurulmasından bu yana, özellikle de

* Çin Halk Cumhuriyeti Yüksek Halk Mahkemesi Yargıcı ve Mahkeme Başkanvekili

reform ve açılım politikalarının uygulandığı son otuz yıl içinde Çin hukuk düzeninde önemli gelişmeler yaşanmıştır. 2011 Ağustos sonu itibariyle, 240 kanun çıkarılmış ve 706 düzenleyici işlem yapılmıştır. Aynı tarih itibariyle yapılan bölgesel düzenleyici işlem sayısı 8600'den fazladır. Toplum hayatının her alanını kapsayan kanunların ve düzenleyici işlemlerin tamamlanmasıyla "Çin'e özgü bir sosyalist hukuk düzeni" ortaya çıkmıştır. Bu hukuk düzeninde yurttaşların temel hak ve özgürlükleriyle ilgili ayrıntılı düzenlemeler medeni kanun, idari kanun, iktisadi kanun, sosyal kanun, ceza kanunu ve yargılama usulü kanunları gibi farklı kanunlarda düzenlenmiştir. Temel hakların korunması sadece kanun düzeyi ile sınırlı olmayıp düzenleyici işlemler ve bölgesel düzenleyici işlemlerde de temel haklarla ilgili kurallara yer verilmektedir. "Çin'e özgü" sosyalist hukuk düzeninde, Anayasa sistemin ruhu gibidir. Anayasa'nın ruhunda yer alan temel hakların gözetimi ve korunması ilkesi hukuk düzeninin değişik enstrümanları ile hayata geçirilmektedir.

Çin'de Anayasa Mahkemesi bulunmamaktadır. Çin'de anayasaya uygunluk denetimi ve anayasanın yorumlanması işlevi en üst devlet organı olan Ulusal Halk Kongresi'ne ve Kongre'nin daimi komitesine aittir. Bu organlar, Anayasa'nın üstünlüğünü hayata geçirmek amacıyla kanunları ve düzenleyici işlemleri inceler; aynı zamanda kanunların nasıl uygulandığını da denetlemektedirler. Bu organlar, Anayasa'nın üstünlüğünü sağlamak amacıyla kanunları iptal etme veya değiştirme yetkisine de sahiptirler. Örneğin, kısa zaman önce sona eren 11. Ulusal Halk Kongresi'nin Beşinci Oturumunda Çin Halk Cumhuriyeti Ceza Yargılama Usulü Kanununda değişiklik yapılmasını öngören bir teklif kabul edilmiştir. Bu değişikliğin amacı, Anayasa'daki "temel hakların gözetilmesi ve korunması" ilkesinin ceza yargılama usulü hukukunda somut olarak hayata geçirilmesi ve yurttaşların temel hak ve özgürlüklerinin daha iyi biçimde korunması olarak belirtilmiştir.

Çin'deki Yüksek Halk Mahkemesi ve alt mahkemelerin anayasaya uygunluk denetimi yapma yetkisi yoktur. Bu mahkemeler, yaptıkları olağan yargılama faaliyetleri ile Anayasa'nın üstünlüğü ilkesine hizmet etmektedirler. Yurttaşlar, Anayasa'da sayılan haklarını korumak için olağan yargı yollarını kullanmaktadırlar. Hukuk yargılama usulü, ceza yargılama usulü ve idari yargılama usulüne ilişkin kurallar, Çin'deki mahkemelere yurttaşların anayasal hak ve özgürlüklerini koruma yönünde somut imkanlar sunmaktadır. Kısaca özetlemek gerekirse; Çin Anayasası'nda genel hatları ortaya konulan

temel hak ve özgürlükler, spesifik kanunlarda ayrıntılı biçimde düzenlenmekte ve yargı organlarının spesifik kanunlara dayanarak gerçekleştirdiği yargılama faaliyeti sayesinde yurttaşların temel hak ve özgürlüklerine somut koruma sağlanmaktadır.

Bu noktada, duruşmaların açıklığı ve kanunların vülgarizasyonu sayesinde Çin'deki mahkemelerin yurttaşların temel hak ve özgürlükler konusunda bilinçlenmesine ve sosyal hakların korunmasına büyük katkı yaptığını belirtmekte yarar görüyorum. Çin mahkemeleri halihazırda yargılama faaliyetinin iyileştirilmesi, yurttaşların yargıya erişim imkanlarının genişletilmesi ve halkın yaşam düzeyinin yükseltilmesi için yeni yöntemler ve yollar aramaya devam etmektedir. Anayasa'nın rehberliğinde yurttaşların hak ve özgürlüklerinin korunması için yapılması gereken, budur.

Günümüzde her ülkenin sistemi ve koşulları farklıdır. Dolayısıyla anayasalar ve anayasanın üstünlüğünü sağlama mekanizmaları da farklıdır. Kurumlar ve usuller farklı olsa da, önemli olan, yurttaşların yeteri kadar özgürlük ve eşitlik hakkından yararlanması düşüncesinin bütün anayasaların ortak ruhunu oluşturmasıdır. Bu husus kabul edildikten sonra, bütün ülkeler Anayasanın üstünlüğünün sağlanması ve anayasal ilkelerin hayata geçirilmesi için gereken çabayı göstermelidir. Günümüzde gittikçe artan sayıda ülkede, anayasalar yurttaşların hak ve özgürlüklerinin sayılarak koruma altına alındığı bir kanun kitabına dönüşmektedir. Bununla birlikte, bir ülkedeki -anayasa dahil olmak üzere- kanunların o ülkenin tarihinden, ulusal geleneklerinden, mevcut koşullarından, siyasal siteminden etkilendiğini unutmamak gerekir. Her ülkedeki çiçekler ve meyveler, üzerinde bulunduğu kara parçasına göre farklılık arz eder.

Farklılıklara saygı ilkesi temelinde yapılacak uluslararası iletişim ve işbirliğinin birbirimizi daha iyi anlamamızı sağlayacağına, birbirimizin deneyimlerinden yararlanmamızı mümkün kılacağına inanıyoruz. Bu şekilde, bütün dünya ülkelerinde anayasaların sağlıklı biçimde gelişmesine yardımcı olabiliriz, uyum içinde bir uluslararası toplum inşasına ve dünya barışına katkı sağlayabiliriz. Bu müzakere ve öğrenme sürecinin biz yargı organlarını da Anayasalarımızın rehberliğinde yurttaş hak ve özgürlüklerinin hayata geçirilmesi konusunda geliştireceğini ümit ediyoruz.

The Protection of Citizens' Rights and Freedom under the Guidance of Constitution

*Xi Xiaoming**

Ladies and Gentlemen,

It is my great honor to attend the 50th anniversary celebration of the Constitutional Court of Turkey Republic. First of all, I would like, on behalf of Mr. Wang Shengjun, Justice and President of the Supreme People's Court of P.R. China, to express my warm congratulations to the 50th anniversary of the Constitutional Court of Turkey.

Constitution, with the supreme legal effect, is the fundamental law of a country. Constitutions of different countries have their own developing processes and concrete contents. Restricted by the social and historical conditions of different countries, the extent of constitutional rights enjoyed by and the circumstances of the safeguard of basic rights for the people from different countries vary. However, citizens' fundamental rights and freedom are significant parts of the Constitution of all countries, with no exception to the Constitution of China. The Constitution of China explicitly provides that the state respects and safeguards human rights, and one chapter is specially provided therefor—the *Fundamental Rights and Duties of Citizens*. With rules on equality, political rights, freedom of minds and body, social economic rights, right to get relief and constitutional rights for special groups of people, the Constitution of China has established a fundamental base for citizens to gain rights and freedom in a modern society under the rule of law.

In China, constitutional protection to citizens' rights and freedom is reflected in that it has the supreme legal effect and is the basis to the enactment of other laws. No laws and regulations can contravene the Constitution. Since

* Justice and Vice President Supreme People's Court of P.R. China

the foundation of P.R. China, especially in the last more than 30 years since we practiced policy of reform and opening up, China's legislation has accomplished tremendous achievement. As up to the end of August of 2011, China has enacted 240 laws, 706 administrative regulations and more than 8600 regional regulations. Laws and regulations that cover all aspects of social relations are complete; basic and main laws of all branches of law are enacted; and the socialist legal system with Chinese characteristics is formed. In this legal system, rules concerning citizens' fundamental rights and freedom are more specifically and detailed presented in laws such as civil law, administrative law, economic law, social law, criminal law and procedure laws and in laws of different levels such as laws, administrative regulations and regional regulations. It is fair to say that in the socialist legal system with Chinese characteristics, Constitution, being the fundamental law, is the soul of the system. The spirit that the Constitution respects and safeguards citizen's rights and freedom is implemented through different laws of this system.

There is no constitutional court in China. In China, the power of constitutional review and constitutional interpretation belong to the highest power organ – National People's Congress and its standing committee. They safeguard the Constitution's authority through review and record review of laws and regulations of all levels, and examine how laws are implemented. They also enjoy the power to amend and abolish laws to guarantee the implementation of the Constitution. For example, in the Fifth Meeting of the 11th National People's Congress which closed recently, the resolution to amend *the Criminal Procedure Law of People's Republic of China* was passed. The main purpose of this amendment is to refine the constitutional principle of respecting and safeguarding human right into concrete procedures of criminal procedure and to achieve a better realization of citizens' rights and freedom in criminal procedure.

The Supreme People's Court and lower courts in China do not have the power of constitutional review. They achieve safeguarding the implementation of the Constitution mainly through their judicial work. Citizens achieve the relief of their constitutional rights through the ways of right relief in normal legal rules. Rules concerning protection of citizens' rights and freedom which can be found in civil procedure, criminal procedure and administrative procedure are the concrete ways that the judicial organs of China to protect citizens' constitutional rights. In one word, citizens' rights and freedom in

China's Constitution are regulated and detailed through other specific laws respectively; the protection of citizens' rights and freedom of Chinese courts are accomplished through judicial activities based on specific laws.

Meanwhile, by means of judicial publicity and taking part in law popularization, Chinese courts have done unneglectable work in helping improving citizens' awareness of rights and promoting social human rights protection. Currently, courts at different levels are working hard in exploring ways and methods of better protecting citizens' legal rights in judicial activities, improving their judicial capability and safeguarding and ameliorating people's life. This is what we should do in protecting citizens' rights and freedom under the guidance of the Constitution.

Nowadays, the systems and conditions of countries are different, so the constitutions are different, and therefore, the mechanism that countries design to guarantee enforcement of constitution are different. No matter via what institutions and procedures, citizens' enjoying sufficient freedom and right to equality should be and are becoming the common spirit of the constitutions of all countries. Defending constitutions' implementation and authority should be and are becoming the common action of all countries. An increasing number of countries and nations endeavor consistently to turn the constitution to become the code which endow and protects citizens' freedom and right to equality. At the same time, what we should realize is that laws, including constitution, must root from the country's historical culture, national traditions, present conditions and its national and political systems. The difference of earth they live in determines the difference of the flower and fruit.

We hope that through further international communication and cooperation, based on respect of the difference, we can better understand, learn and reference from each other to promote the healthy development of the constitutions of all countries, and therefore to make contribution to world peace and building a internationally harmonious society. We also hope that through discussion and learning, that we all can enhance our abilities to protect citizens' rights and freedom as judicial organs, and jointly guarantee the constitution and the realization of citizens' rights and freedom under the guidance of constitution.